



(savivaldybė, mokykla)

\_\_\_\_ klasės (grupės) mokinio(-ės) \_\_\_\_\_  
(vardas ir pavardė)

# ISTORIJA

Mokyklinio brandos egzamino užduotis

Pagrindinė sesija

2009 m. birželio 10 d.

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

## NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Galite naudotis rašikliu, pieštuku, trintuku.
- Egzamino metu negalima naudotis jokiais informacijos šaltiniais.
- Rašykite aiškiai ir įskaitomai mėlynai rašančiu parkeriu ar tušinuku. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai bus vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakymus ir jų paaiškinimus formuluokite glaustai ir aiškiai. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
- Užduoties pabaigoje palikta vietos juodraščiui. Vertinant darbą, į juodrašį nebus žiūrima.

Linkime sėkmės!

## VERTINIMAS

1–13 klausimai	14–19 klausimai	20–28 klausimai	29–37 klausimai	TAŠKŲ SUMA

Vertinimo komisijos pirmininkas \_\_\_\_\_  
(parašas, vardas ir pavardė)

I vertintojas \_\_\_\_\_  
(parašas, vardas ir pavardė)

II vertintojas \_\_\_\_\_  
(parašas, vardas ir pavardė)

*Teisingas atsakymas į kiekvieną iš 1–13 klausimų vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą. Pažymėkite teisingą atsakymą apveddami prieš jį esančią raidę.*

	Čia rašo vertintojai		
	I	II	III
<p>1. Kokias funkcijas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją atlieka Respublikos Prezidentas?</p> <p><b>A</b> Rengia valstybės biudžeto projektą.  <b>B</b> Sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus.  <b>C</b> Svarsto ir priima Konstitucijos pataisas<sup>1</sup>.  <b>D</b> Vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo.</p>	—	—	—
<p>2. Pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją Lietuvoje nėra:</p> <p><b>A</b> valstybinės kalbos;  <b>B</b> valstybinės religijos;  <b>C</b> valstybinių įmonių;  <b>D</b> valstybinių mokyklų.</p>	—	—	—
<p>3. Kuris cenzas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją yra taikomas kandidatuojančiam į Seimą?</p> <p><b>A</b> Išsilavinimo.  <b>B</b> Lyties.  <b>C</b> Sėslumo.  <b>D</b> Turto.</p>	—	—	—
<p>4. Kuris iš šių reiškinių rodo, kad šalyje yra totalitarinis valdymas?</p> <p><b>A</b> Cenzūros draudimas.  <b>B</b> Nekontroliuojama kultūra.  <b>C</b> Nuosavybės neliečiamumas<sup>2</sup>.  <b>D</b> Vienpartinė sistema.</p>	—	—	—
<p>5. Kurios politinės partijos atstovai siekė paimti valdžią prievarta?</p> <p><b>A</b> Komunistų.  <b>B</b> Konservatorių.  <b>C</b> Liberalų.  <b>D</b> Respublikonų.</p>	—	—	—
<p>6. Lietuvoje Aleksandro Stulginskio valdymo metais:</p> <p><b>A</b> atgautas Vilniaus kraštas;  <b>B</b> įsigalėjo autoritarinis valdymas;  <b>C</b> įsitvirtino daugiapartinė valdymo sistema;  <b>D</b> prarastas Klaipėdos kraštas.</p>	—	—	—
<p>7. Šaltojo karo metais:</p> <p><b>A</b> Čekoslovakija išstojo iš Varšuvos sutarties organizacijos;  <b>B</b> išaugo Tautų Sąjungos įtaka;  <b>C</b> suiro kolonijinė sistema;  <b>D</b> sumažėjo JAV įtaka Vakarų Europoje.</p>	—	—	—

<sup>1</sup> pataisas – poprawki – поправки

<sup>2</sup> neliečiamus – nienaruszalność – неприкосновенность

	Čia rašo vertintojai		
	I	II	III
<p><b>8.</b> Sovietų valdžia Lietuvoje:</p> <p><b>A</b> įtvirtino planinę ekonomiką;</p> <p><b>B</b> propagavo tautines idėjas;</p> <p><b>C</b> rėmė disidentinį judėjimą;</p> <p><b>D</b> užtikrino sąžinės laisvę<sup>1</sup>.</p>			
<p><b>9.</b> Kuris iš šių reiškinių pagreitino partizaninio pasipriešinimo Lietuvoje 1944/45–1953 m. silpnėjimą?</p> <p><b>A</b> Gyventojų trėmimo politikos atsisakymas.</p> <p><b>B</b> JAV pripažino Lietuvos okupaciją.</p> <p><b>C</b> Užverbuotų<sup>2</sup> agentų veikla.</p> <p><b>D</b> Vykdoma žemės ūkio privatizacija.</p>			
<p><b>10.</b> Kuris iš šių reiškinių būdingas Italijos fašistų politikai?</p> <p><b>A</b> Agresyvos užsienio politikos atsisakymas.</p> <p><b>B</b> Internacionalizmo idėjų skleidimas.</p> <p><b>C</b> Privatinės nuosavybės panaikinimas.</p> <p><b>D</b> Represijų masto visuomenėje išaugimas.</p>			
<p><b>11.</b> 1991 m. sausio 13 d. siejama su:</p> <p><b>A</b> Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio veiklos pradžia;</p> <p><b>B</b> Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimu;</p> <p><b>C</b> Sovietų kariuomenės išvedimu iš Lietuvos;</p> <p><b>D</b> SSRS bandymu nuversti teisėtą Lietuvos valdžią.</p>			
<p><b>12.</b> Kurioje eilutėje visi trys išvardyti reiškiniai buvo būdingi Lietuvai 1945–1953 m.?</p> <p><b>A</b> Ateizmas, „Atšilimo“ politika, valdymo decentralizacija.</p> <p><b>B</b> Holokaustas, Vietinės rinktinės formavimas, maisto kortelių įvedimas.</p> <p><b>C</b> Kolektyvizacija, rezistencija, trėmimai.</p> <p><b>D</b> Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos, atominės elektrinės, Jonavos chemijos kombinato pastatymas.</p>			
<p><b>13.</b> Kuris pareigūnas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją privalo turėti rezidenciją?</p> <p><b>A</b> Konstitucinio Teismo pirmininkas.</p> <p><b>B</b> Ministras Pirmininkas.</p> <p><b>C</b> Respublikos Prezidentas.</p> <p><b>D</b> Seimo Pirmininkas.</p>			
<b>1–13 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA</b>			

<sup>1</sup> sąžinės laisvė – wolność sumienia – свобода совести

<sup>2</sup> užverbuotų – zwerbowanych – завербованных

I 14–19 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B ir C.

**ŠALTINIS A** (Iš Gedimino laiško Europos miestų gyventojams 1323 m.)

Norime susikviesti vyskupų, kunigų, vienuolių [...]. Mes esame pasirengę saugoti Bažnyčios teisę, gerbti dvasininkus ir plėsti Dievo garbinimą. Todėl prašome, kad jūs paskelbtumėte šį laišką žmonėms miestuose, vietovėse bei kaimuose [...]. Taip pat [...] pirkliams, meistrams, račiams<sup>1</sup>, svaidomųjų pabūklų gamintojams, kurpiams ir kitiems bet kokios srities amatininkams suteikiame laisvę įeiti į mūsų žemę ir išeiti iš jos drauge su žmonomis, vaikais ir galvijais be jokių rinkliavų<sup>2</sup> arba muitų ir nedarant jokių kliūčių.

**ŠALTINIS B** (Iš Jogailos privilegijų 1387 m.)

Kiekvienas [...] bajoras ir jų palikuonys bei teisėtieji paveldėtojai turi ir turės visišką ir visokeriopą teisę valdyti, laikyti, naudotis, parduoti, perleisti, pakeisti, duoti, dovanoti ir laisvai vartoti pagal savo laisvą valią ir norą pilis, valsčius, kaimus, namus ir viską, ką iš tėvų palikimo valdo [...]. Pagal senąjį paprotį karo žygis pasilieka kiekvieno pareiga, kuri vykdoma savo nuostoliais ir išlaidomis. [...] Trokšdami, kad dėl to minėtojo mūsų Vilniaus miesto būklė bei padėtis pasidarytų palankesnė ir geresnė, tiems patiems miestiečiams ir gyventojams ir visai minėtojo mūsų Vilniaus bendruomenei karališkosios didenybės galia duodame ir suteikiame vokiečių teisę, kuri vadinama Magdeburgo. [...] Kai miestas, kaip pavedama, bus [...] siena apjuostas, nuo tada tie patys miestiečiai [...] nuo tokios mūsų Vilniaus pilies sargybos<sup>3</sup> tebūnie visiškai laisvi ir atleisti.

**ŠALTINIS C** (Iš Prancūzijos karaliaus Karolio VI laiško Jogailai 1388 m.)

Negalime dėl tokios jums padarytos geradarystės tinkamai apibūdinti veiksmų Viešpaties, kuris teikėsi jūsų asmenį kartu su kitais keturiais tikraisiais broliais šitaip naudingai, maloniai ir dailiai bei pagarbiai aplankyti [...]. Ir jei ką dėl jūsų ir jūsiškių karalystės valdinių atverstų į tikėjimą [...] laikysite prašytina iš mūsų bei valdinių, esame pasiruošę ir visados dosniai siūlomės pasirengę. Taigi kuo geriau tesaugo jūsų asmenį ir gerovę Aukščiausiasis [...].

14. Nurodykite, kokių dviejų tikslų siekė Gediminas, siųsdamas laiškus į Europą (šaltinis A). Paaiškinkite, kuo kiekvienas iš nurodytų tikslų buvo aktualus Lietuvos valstybei.

Tikslas .....

Paaiškinimas .....

.....

Tikslas .....

Paaiškinimas .....

.....

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III

<sup>1</sup> račiams – kołodziejom, stelmachom – колёсным мастерам, каретникам

<sup>2</sup> rinkliavų – danin – пошлин

<sup>3</sup> pilies sargybos – straży zamkowej – стражи замка



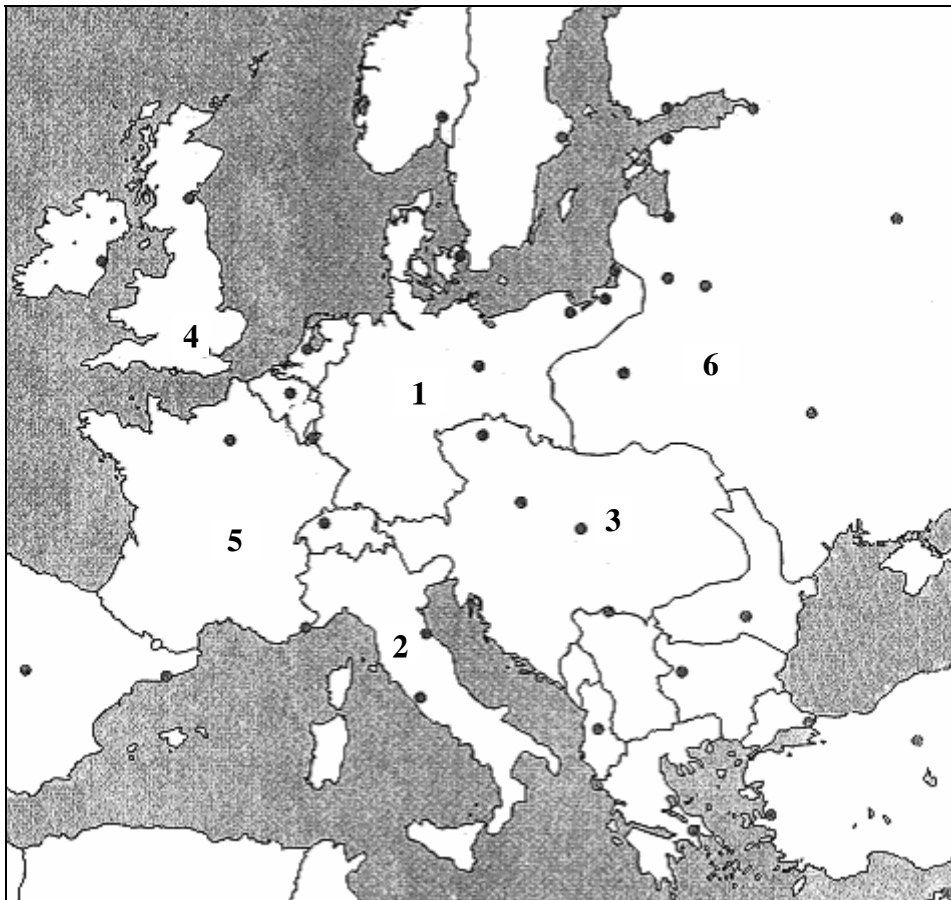
Į 20–28 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A ir B.

**ŠALTINIS A** (Iš Bismarko kalbos, pasakytos Reichstage)

Mums, be to, labiau negu kuriai kitai tautai gresia koalicijų pavojus, ir taip yra dėl bendros pasaulio istorijos raidos, dėl mūsų geografinės padėties ir turbūt taip pat dėl vienybės ir santarvės<sup>1</sup> nebuvimo, kuriuo ligi šiol vokiečiai skyrėsi nuo kitų tautų.

Dievas mus įkurdino tarp tokių kaimynų, kurie mums neleidžia pasiduoti inercijai ir korupcijai. Šalia mūsų jis apgyvendino itin karingą ir neramią tautą: prancūzus. Rusijoje leido įsiviešpatauti karinėms tendencijoms, kurios praėjusiais amžiais toli gražu nebuvo tokio masto. Taigi mes, taip sakant, akstinami<sup>2</sup> iš dviejų šonų, esame priversti dėti dideles pastangas, ko kitomis sąlygomis, be abejo, nedarytume.

**ŠALTINIS B**



20. Remdamiesi šaltiniu A, išskirkite dvi užsienio politikos problemas, kurias savo kalboje aptaria Bismarkas.

.....  
 .....

(1 taškas)

21. Remdamiesi šaltiniu A, paaiškinkite, kaip Bismarkas vertina Prancūziją ir Rusiją.

.....  
 .....

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
.....	.....	.....
.....	.....	.....

<sup>1</sup> santarvės – zgody – согласия

<sup>2</sup> akstinami – pobudzani – стимулируемые

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
22.	Nurodykite dvi valstybes, po kurių susivienijimo galutinai susiformavo žemėlapyje pavaizduotų valstybių sienos. ..... (1 taškas)	—	—	—
23.	Įvardykite valstybes, kurios žemėlapyje pažymėtos skaičiais 1, 2 ir 3. Kokį karinį bloką sudarė šios valstybės? 1 ..... 2 ..... 3 ..... Karinis blokas .....	—	—	—
		(2 taškai)		
24.	Įvardykite valstybes, kurios žemėlapyje pažymėtos skaičiais 4, 5 ir 6. Kokį karinį bloką sudarė šios valstybės? 4 ..... 5 ..... 6 ..... Karinis blokas .....	—	—	—
		(2 taškai)		
25.	Nurodykite karinį bloką, kurio iniciatorius buvo Bismarkas. Remdamiesi šaltinio A turiniu, paaiškinkite, kodėl šis blokas buvo sudarytas. Karinis blokas ..... Paaiškinimas .....	—	—	—
		(1 taškas)		
26.	Žemėlapyje skaičiais 7 ir 8 pasirinktinai <b>pažymėkite</b> dvi Balkanų valstybes. Pažymėtų valstybių pavadinimus užrašykite žemiau prie atitinkamų skaičių. 7 ..... 8 .....	—	—	—
		(2 taškai)		
27.	Remdamiesi žemėlapiu ir žiniomis, nurodykite dvi imperijas, kuriose nacionaliniai judėjimai vyko ryškiausiai. Kiekvieną atsakymą iliustruokite konkrečiu pavyzdžiu. Valstybė ..... Pavyzdys ..... ..... Valstybė ..... Pavyzdys .....	—	—	—
		(2 taškai)		
28.	Nurodykite, iki kokio įvykio išsilaikė žemėlapyje pavaizduotos valstybių sienos. .....	—	—	—
		(1 taškas)		

20–28 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA

Į 29–37 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B, C ir D.

**Šaltinis A** (Iš 1938 m. Miuncheno susitarimo)

Vokietija, Jungtinė Karalystė, Prancūzija ir Italija pagal jau pasiektą susitarimą dėl Sudetų – vokiečių srities perleidimo<sup>1</sup> susitarė dėl šio perleidimo sąlygų ir formų. [...] Čekoslovakijos vyriausybė per keturias savaites nuo šios sutarties pasirašymo atleis nuo karo prievolės ir policijos tarnybos visus Sudetų vokiečius, kurie to panorės. Šiuo laikotarpiu Čekoslovakijos vyriausybė paleis iš kalėjimų Sudetų vokiečius, nuteistus už politinius nusikaltimus.

**Šaltinis B** (1938 m. karikatūra „Didžiajame Europos kelyje“)



Užrašai ant kelio ženkle:  
kairėje „Vakarų Europa“, dešinėje  
„SSRS“

**Šaltinis C** (Iš Hitlerio kalbos Vermachto kariuomenės dalinių pasitarime 1939 m. rugpjūčio 22 d.)

Mūsų priešininkai – smulkūs kirminai. Aš mačiau juos Miunchene. Aš mačiau, jog Stalinas niekada nepriims anglų pasiūlymo. Rusija nesuinteresuota išsaugoti Lenkiją. [...] Vakar Rusija atsakė, jog yra pasirengusi sudaryti paktą. Užmegztas asmeninis ryšys su Stalinu. Taigi Lenkijos padėtis yra tokia, kokios aš norėjau. Mums nereikia bijoti blokados. Rytai tiekia mums grūdų, gyvulių, anglies, švino, cinko. [...] Nepuolimo pakto publikavimas panašus į sprogstantį sviedinį. Pasekmės neaprepiamos. [...] Daladjė ir Čemberlenas bus per daug bailūs, kad mus užpultų. Ribentropas gavo nurodymą [...] priimti bet kokius rusų reikalavimus.

**Šaltinis D** (Iš 1939 m. rugpjūčio 23 d. susitarimo)

1. Jei srityse, įeinančiose į Pabaltijo valstybių sudėtį (Suomijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje), įvyktų teritorinis politinis pertvarkymas, šiaurinė Lietuvos siena taps Vokietijos ir SSRS interesų sferų siena. Tuo pačiu abi šalys pripažįsta Lietuvos interesus Vilniaus kraštui.

2. Jei teritorinis politinis pertvarkymas įvyktų Lenkijos valstybei priklausančiose srityse, Vokietijos ir SSRS interesų sfera eis maždaug Narevo, Vyslos ir Sano upėmis.

<sup>1</sup> perleidimo – przekazania – передачи



		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
<b>29.</b>	Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite, kokie du reikalavimai Čekoslovakijai buvo iškelti Miunchene. ..... ..... (1 taškas)			
<b>30.</b>	Kurioms valstybėms Miunchene atstovavo karikatūroje matomi ir šaltinyje C minimi Daladjė ir Čemberlenas? ..... (1 taškas)			
<b>31.</b>	Remdamiesi šaltiniais A, B ir žiniomis, paaiškinkite, kodėl politikai, vadovavę Jungtinei Karalystei, Prancūzijai ir Italijai, sutiko su Hitlerio reikalavimais Miunchene. ..... (1 taškas)			
<b>32.</b>	Remdamiesi šaltiniais A, B ir C, paaiškinkite, kodėl Hitleris paniekinamai atsiliepė apie savo priešininkus <sup>1</sup> . ..... (1 taškas)			
<b>33.</b>	Paaiškinkite pagrindinę karikatūros (šaltinis B) mintį. ..... (1 taškas)			
<b>34.</b>	Remdamiesi šaltiniais C ir D, nurodykite dvi priežastis, dėl kurių Hitleris palankiai vertino suartėjimą su Stalinu. ..... (1 taškas)			
<b>35.</b>	Remdamiesi šaltiniu D, nustatykite, kurios valstybės įtakos sferai atiteko Lietuva. Remdamiesi žiniomis, nurodykite susitarimą, kuriuo Lietuva pateko į kitos valstybės įtakos sferą. ..... (2 taškai)			

<sup>1</sup> priešininkus – przeciwnikach – противниках

36. Palyginę šaltinius B, C ir D, paaiškinkite, kurie rašytiniuose šaltiniuose išdėstyti faktai patvirtina karikatūros pagrindinę mintį ir kurie jai prieštarauja.

.....  
 .....  
 .....

(2 taškai)

37. Prie kokio globalaus įvykio privedė šaltiniuose atsispindinti didžiųjų valstybių politika? Nurodykite dvi šio įvykio priežastis.

.....  
 .....  
 .....

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
.....	.....	.....
.....	.....	.....

29-37 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA			
14-37 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA			

**Juodraštis**



